

XATIRƏ

Yaxşı sənətkarlar gərək unudulmasın!

Əhsən Dadaşovun "Şur"undan olmazdı

Bu ecazkar sənət sahibindən söz düşəndə ilk növbədə Bonun çaldığı "Şur" u xatırlırlar: "Rəhmətiyin "Şur" undan olmazdı", "Onun "Şur" calmağından yoxdu" - deyirlər... Doğrudan da "Şur" Əhsənin xüsusi bir sevgiyle, böyük ilhamla, ilahi duyularla yaratdığı muğam idil. Hələ tarzənin sağlığında "Əhsənin mizrabları", "Əhsənin xalları", "Əhsənin barmaqları", "Əhsənin çalğısı" kimi ifadələr dillərdə gəzirdi. Onun her mizrabi ürəyinən döyüntüsü, hər bir xalı qəlbiniñ sesidir. Əhsən Dadaşovun çalğısı ürəkdən gələn və ürekleri titrədən çalğıdır. Çalğıdır hər müğamda Əhsən bir ömrən yaşayır...

Terana MƏHƏRRƏMOVA

"ÇAHARGAH" IN 14 YAŞLI İFAÇISI

Əhsən Dadaşov musiqiye ləp kicik yaşlarından həvəs göstərib. O, ilk dofa çoban tütəyi çalmagi öyrənib. Bir müddət keçidkən sonra tar calmağı həvəs göstərib. Bakı musiqi məktəbinə daxil olanda balaca tarzərin 13 yaşı vardı. Ancaq o, istədə ilə bütün sağıldırdən分离nirdi.

Bi gün musiqi məktəbində valideynlər üçün böyük konsert verilecekti. Xuxarı sinif sənətkarları və on yaşlı ifaçıları konsert böyük hazırlıq apardırlar. Səhnəyə 14-15 yaşlarında kiçik bəy oğlan daxil olur. O, stulda səyləşərək "Çahargah" müğənnim işa etməye başlayır. Onun zerif barmaqları tarın pardələri üzərində sürətlə hərəkət etdiyikcə, simlərən qopan hərəkətən həngərədən musiqi tərəmləri salondakuları heyrət salır...

Salon alqış səsi bürüyür. Qabaq strada oturmış anası da ifixlərlə oğluna baxaraq onu alqışlaşdırı...

Musiqi məktəbindən sağıldırların çağışına qulaq asığra rəhmətlik Üzeyir Hacıbeyov da gəlməndi. Üzeyir bey ondan soruşur: "Bala, adın Əhsən?" Cavab verdi ki, adını Əhsən. Üzeyir bey güliumşəyərək: "Əhsən sona, Əhsən!" - deyir.

Dörd il sonra o, xalq çalğı atətləri orkestrinin solisti oldu. İstedədən və bacarınlı ilə hamını heyran edən Əhsən getdiyek öz sonatinin sahibi olur, dəha məharətlə calmağa başlayır.

"ƏHSƏNİN ANSAMBLI"

Əhsən Dadaşov müğam ifaçılığına özünməxsus əslub gotirib. Tarzının çalğındı müğamlar onun ömrü salnaməsidir, yaşıdagı sevincəldər, qomldırı.

Görkəmi tarzən uzun müddət Azərbaycan televiziyyəsi və radioxanaların xalq çalğı atətləri orkestrində işləyib, ikinci tarzər gruppunun konsertmeyesteri olmuş. Solo hissələri adətən ona təpsirildilər. Çalğıçı orkestr musiqiçilərinin özüne de xoş gəldi. Səid Rüstəmovun "Oxu, tar" mahnısının müğam solosunu - "Baya Şiraz"ı da Əhsən çalırdı. Kolluktevə işlədiyi müddətdə o, Süley-

man Ələşərovun tar ile çalğı orkestri üçün yazdıığı konserti də ilk dəfə ifa etmişdi.

Əhsən Dadaşovun en böyük xidmətlərindən biri da rəhbərlik etdiyi xalq çalğı atətləri ansamblının fealiyyəti ilə bağlıdır. Bu kollektiv sənət adamlarının, bütün müsiqueşəvərlərin məhəbbətinə qazanıb. Onlara xanənde və müğənninin, ifaçının sənət alməndə püxtəleşməsində, yaxşı kimti yetişməsində bə anasən böyük əhəmiyyəti olub. Xanəndələrdən Arif Babayev, Zaur Rzayev, eləcə də ansamblın üzvüllərindən kamançalar Aysa Tağıyeva, Şəfiqə Eyvazova, Arif Əsədullayev, tarzərlər Sərvət İbrahimov, Adil Bağırov, Elxan Müzəffərov mehə bu ansamblın yetişdirmələridir. Əhsən Dadaşov onlar üçün yalnız böyük sənətkar, anasən rəhbəri deyildi, həm de mülliim idi.

- Atamın ansamblı öz temiz çalğısıyla seçilirdi. O, ansambla qarmon və gitara daxil etmemişdi. Belə fikirlərində ki, bu atətlər ansambloda təmiz səslenmənin ahəngini pozur. Ancaq o, ansambla ilk dəfə ud aleti gotirmişi. Özünün də uda xüsusi rəğəbi vərdi - deye qızı Xanım xatırlayır. Onu vurdı çaldığı "Şur" çox möşhurdur. Ancaq ud atamın tərəndən sonrakı tapıntıdı. O, illə növbədə tar ustادı olub. Udu getirəndən sonra ona könlü çox yatdı və möşgül olmağa başladı. Hətta ömrünün axırlarına xaxın tarla ud onun üçün eyni idi.

Atamın ölümündən sonra ansamblada deyisikliklər çox oldu. Adil Bağırov onənləri no qədər qoruyub saxlamağa çalışsa da, atamın yeri həmisiyətən anasənələrdir. Atam dünyasına deyisəndən sonra Adil Bağırov, Şəfiqə xanım, Vəcihə xanım müraciət edərək ansamblın atamın xatırına uyğun "Xatır" ansamblı adlandırılmasını istedilər. Hazırda ansambl atamın adını daşıyır.

Atam Şövkət xanımın, İslam Rzayevin oxumagını çox xoşiyardı. Bu müğənnilər atamın rəhbərlik etdiyi ansamblı solisti olmaqla yanaşı, ona qalban çox yaxın idilər. Rəşid Behbudovla çox ölkələrdə qəsrənlərmiş. Atam ümumiyyətən inəssənətin bütün növlərini çox sevirdi.

"Xatırə" xalq çalğı atətləri an-

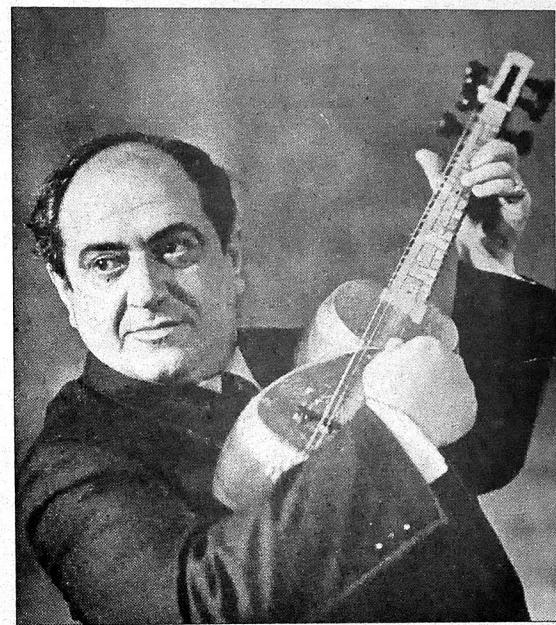
səməlinin bedii rəhbəri Adil Bağırov da sənət dostunu xeyirxah, sadə və səmimi bir insan kimi xatırlayırlar:

- Əhsən çox istedadlı insan idi. Əvvəlcə Səid Rüstəmov adına xalq çalğı atətləri orkestrinin solisti işləyirdi. 60-cı ilde isə xalq çalğı atətləri ansamblunu yaratdı. O vaxt Səid Rüstəmovu televiziyyaya çağıraraq Əhsən Dadaşov haqqında damşamış isteyiblər. Deyiblər ki, siz onu çox cavan olşalarında, vətəndaşlıq pasportu olmamışdır. Əhsən mülliim. "O, calmaq pasportunu almışdır"-cavabını verib. Əhsən Dadaşovun ansambla rəhbərlik etdiyi vaxtlarda Əbülfət Əliyev, Zeynəb Xanlarova, Nəzakət Məmmədova, Söyüket xanım, Gülgəz Məmmədov və b. müğənnilər bizim müşayiətimizlə oxuyardı. Solo hissəsinə Əhsən çalardı. Əhsən mülliim Bülbülə - de işləyib. Bu sənətkarlarla yazılan lent yazılırlar da saxlanır. Qədr Rüstəmovun ifasında "Sona bülbüller" mahnısını də o vaxt biz yazmışıq.

Sənət adamları yaxşı bilirlər ki, her mahmət öz ifaçısını tapana qəder yol gelir. Doğrudan da Qədir Rüstəmov və onun "Sona bülbüller"i Əhsən Dadaşovun Azərbaycanın müsiqi məktəbindən almışdır.

İfaiçılıq məharətinə, çalışmasına görə bextəverlik verib xoşbəxt adlandırdırdığımız bəsənətkarın usaq kimi kökrək və rəhəmlü uryarı, xeyirxah emmələri olub:

- Atam haqqında söz düşəndə hamı onun güllər, xoşxasiyyət, zərafatlı bir insan olduğunu qeyd edirəm qızı Xanım danışır. Dostlarını çox sevirdi. Alımlızda ondan çox anamdan cəkinərdik. Anamın icazə vermediyi işləri atamdan razılıq alardı. Anam Qəribə xanum kamançalaranı iddi. Səid Rüstəmov adına xalq çalğı atətləri orkestrində çalırdı. Onlar Asaf Zeynalli adına müsiqi məktəbində eyni vaxtda oxuyublar. Elə orada da tanış olublar. Anam həmisi dənizirdi ki, evvəller bər-birlərindən zehərlərə gedərməyən. Sonradan məhəbbətə gevşirilən bu hissə her ikisi ömürük sadiq qalb. Atam anamın bir-birinə qarşı münasibəti tez evlənən gəncərlərin münasibəti kimi semimi idi. Atam çox həssas üreyə malik idi. Bu onun müsikişində də özünü bürzəre verib. Atam indi yadında qoca bir adam kimi qalb. Böyük qardaşının 8 yaşında xəstələnib dünənini deyisməni ona çox aqır təsi etmişdi. Adət aqır təbiətli insan idi. Ancaq bu dərəndə saatları tez ağrmışdı. Üreyi kövrək idi. Təsireddi bir şey olanda - bir kinoya, baxanda, müğama qulaq asanda, dərhal gələrləndən yax gəldi. Bir konserste gedəndə mütləq onun ağlayacağıını bildirdim. Ona görə evden çıxanda zarafatla: "Özünə 7 dənə yaylıq gö-

tür" - deyirdim. O da cavab verirdi ki, sen hələ heyata tez qədem qoysan, hələ heyati başa düşmürən. Yaşa dolduqca memi başa düşəcək-sən. Doğrudan da atamın sözlərinənəki haqiqəti indi başa düşürem. - Men də atamın yolunu davam etdirərkən müsiqini sécdim - deyə Xanım sözünə davam edir. Hazırda Bülbül adına orta ixtisas müsiqi məktəbində fortepiyanadən dərəyidir. Həmisi atama: "Sən moni tapşırısan?" - deyəndən hərəsləndirdi. "Sən ne danişsan, müsiciqini tapşırısan, o, müsiciqidi deyil. Bu elə sonətdir ki, onu güzilətmək olmaz. Bacarığın göz qabağından olmalıdır!" - deyə cavab verirdi. Qardaşımı isə müsiqini sécmədi. O, mühəndis oludur. İndi herbi işdə qulluq edir.

Xalq arasında da Əhsən Dadaşovun böyük hərəmti olub. O, insanlarla ünsiyyətdə olmayı və onlara yaxşılıq etməyi çox sevir, imkən daxili həminin olından tuturmus. Oo-hum-qonşur onun başına andı və içirdi. Görkəmi tarzəni deşin günün hamı bu hərəmtin bir dəhə şahidi olub.

- Atam Moskvada müayinədən keçdi. Mələm olmuş ki, müalicəsiz xəsteliyə tutulub - deye Xanım dənizdir. Xəsteliyənən çox sürətli inkəfət etdi. Adət aqır təbiətli insan idi. Ancaq o, ümidiñi təmizdirdi. Ona elə golridi ki, sağalacaq. Həmin xəstəlikdən vəfat etdi. Atam dünyasına deyisəndə 51 yaşındadır. Qardaşının 12, manimə 16 yaşındadır. Bizi hələ heyata yaxşı erkən eleməndik. Hardan bileydi ki, atamız bele tez dünyasını deyişəcək? Yoxsa onun çoxlu söhbət edərdik, çox şeysələri özümüzün ayırdı edərdik...

UNUDULMAYAN SƏNƏTKAR

- Atamı vaxtaşırı yada salırlar - deyə Xanım razılıqla dilləndir. Televiziyyada haqqında verilişlər gedir. Dostları, onu sevən insanlar haqqında mətbuatda xatırələri yazıblar. Müsiqişünərlər də bize həmisi müraciət edirlər. F.Şuşinskinin müğam haqqında kitablaşdırıcı atam bərədə geniş məqəlo var.

İlk dəfə Müğam Teatrında atam xatırə gecəsi keçirildi. Kamil Şahverdiyev zəng vuraraq atamın Rəşid Behbudov və Cingiz Sadıqovla birlikdə qastrol sefərlərindən buraxıldıqları diskini təpədini bildirdi. O lent yazılırını Cəkaqdan gəndərmişdir. Diskin təqdimatı Müğam Teatrında keçirildi. Həmin gedəndən sonra belə gecelerin keçiriləndən sonra Müğam Teatrında ananəye cevirdi. Men buna görə Kamil mülliimlə Arif Qaziyevə töşəkkür edirəm. Həmin lent yazılırına qulaq asanда hərəftən galırıb. Çox mərəqəli lent yazılırlardır. Rəşid Behbudov oxuyacla elə bilər ansambl onu müsələyistərdir. İki noşinər çalğısı ansamblı təsiri başlıyır. Hardan radiodi lent yazılırını səlestəndirir. Əvvəller ansamblı lent yazılırını səslenəndən heç atamın adını çökəmirdilər. Ancaq bizi qulaq asanda solo calanın atam olduğunu bildirdik. Onun adının çökilməsinə bizo pis toş edirdi. Son zamanlar isə onun adını qeyd edirlər. Yaxşı sənətkarlar görək unudulmasın!

P.S. Avqustun 16-sı Əhsən Dadaşovun doğum günüdür.